

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

TSJEKKISKE TVANGSARBEIDERE I NORGE UNDER KRIGEN

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

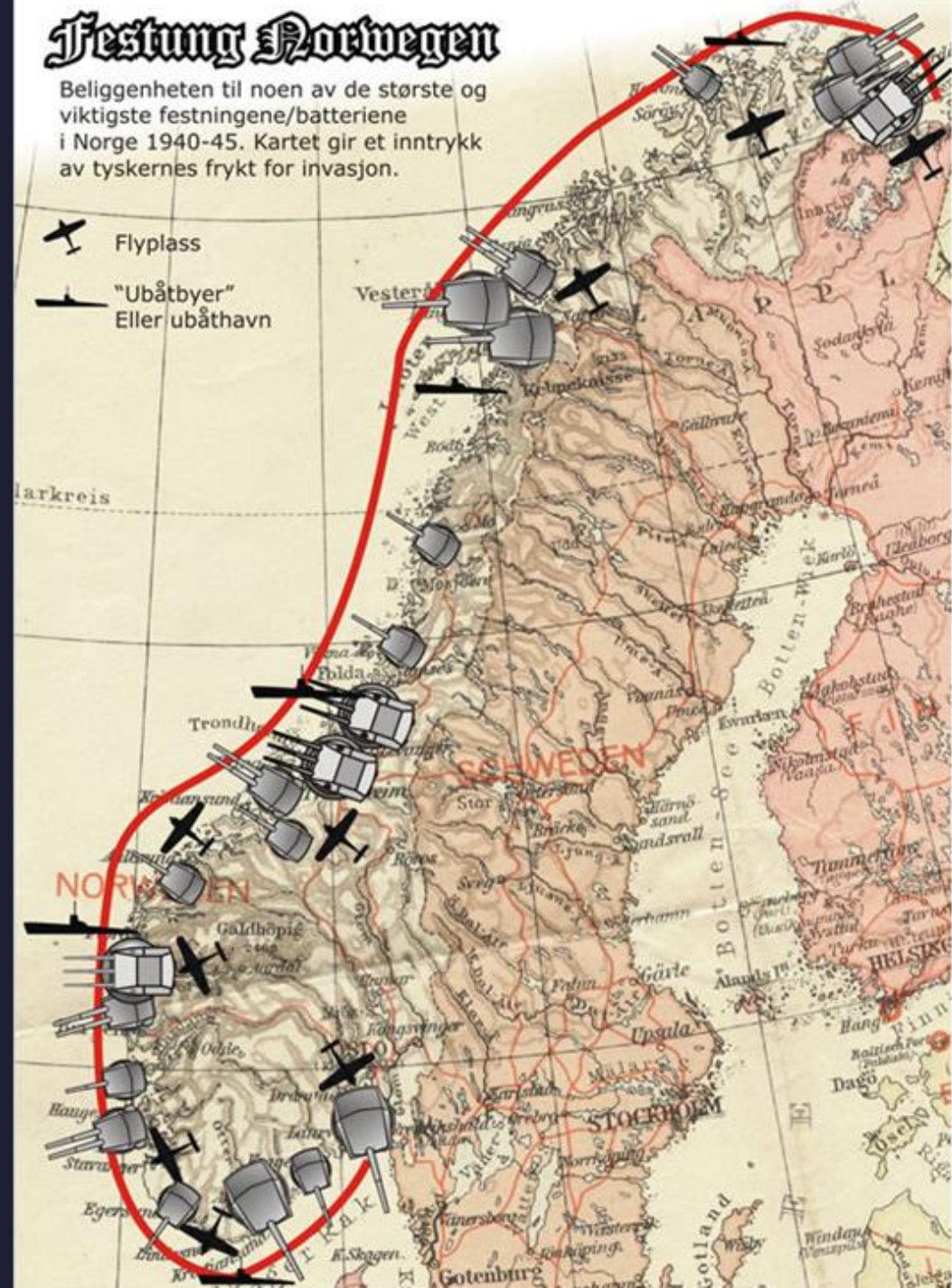
Vendula V. Hingarová

Dept. of Scandinavian studies

Charles University, Praha

TVANGSARBEID I NORGE

- Organisasjon Todt (OT)
Einsatzgruppe Wiking

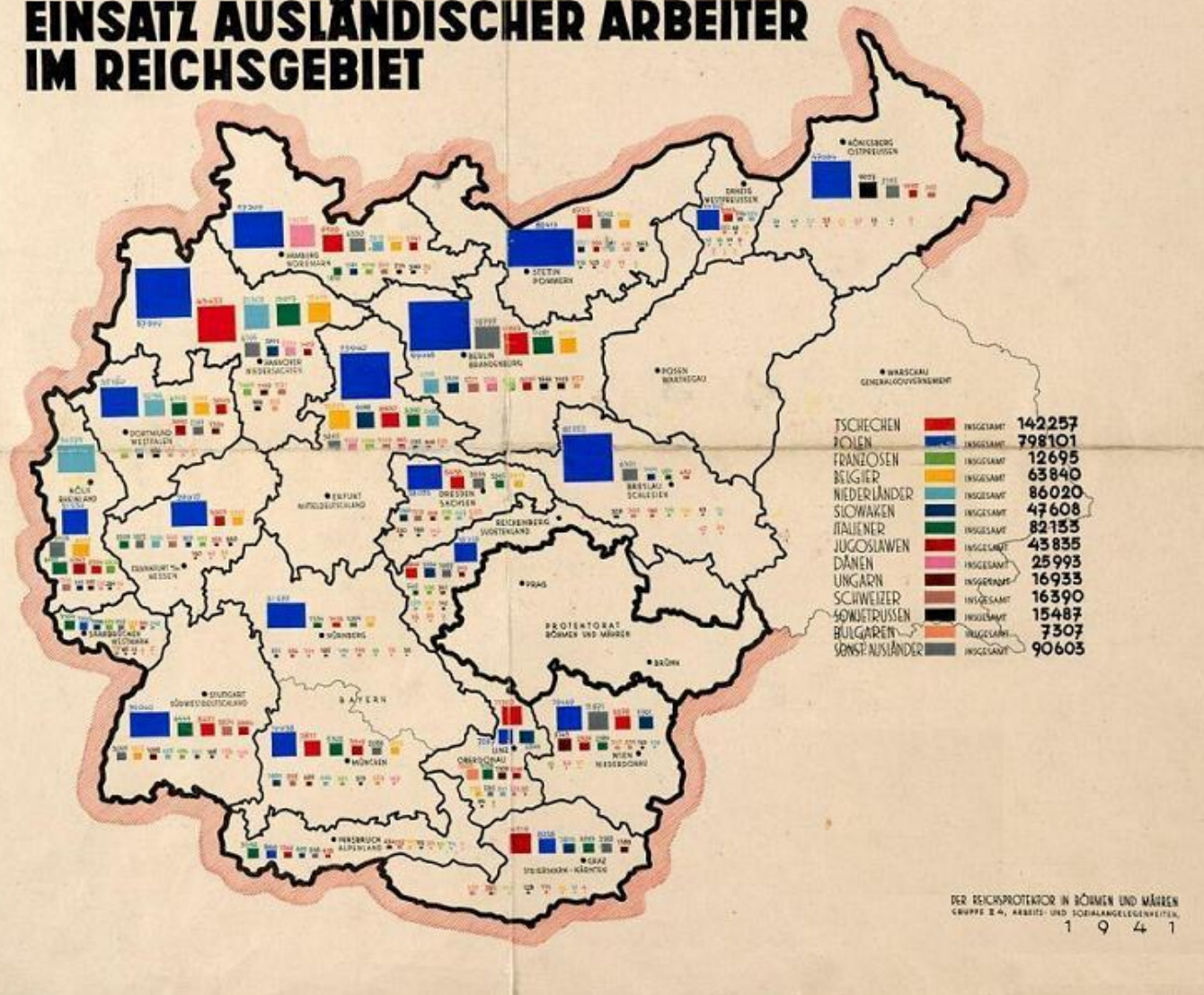

PROTEKTORAT: FRA FRIVILLIG ARBEID TIL TVANGSARBEID

- 1939: frivillige tsjekkiske arbeidere til Tyskland
 - Innføring av arbeidsplik til menn mellom 16-25 år
 - 1941: 140.000 tsjekkiske arbeidere i Nazi Tyskland
 - 1942 rekruttering av årsgruppe 1918-1922, siste fra 1928
-
- Propagandaplakaten ga inntrykk av frivillig og entusiastisk engasjement fra de okkuperte nasjonene.
 - (Nationalarkivet, Praha)

TSJEKKISK ARBEIDSKRAFT FOR NAZI-TYSKLAND

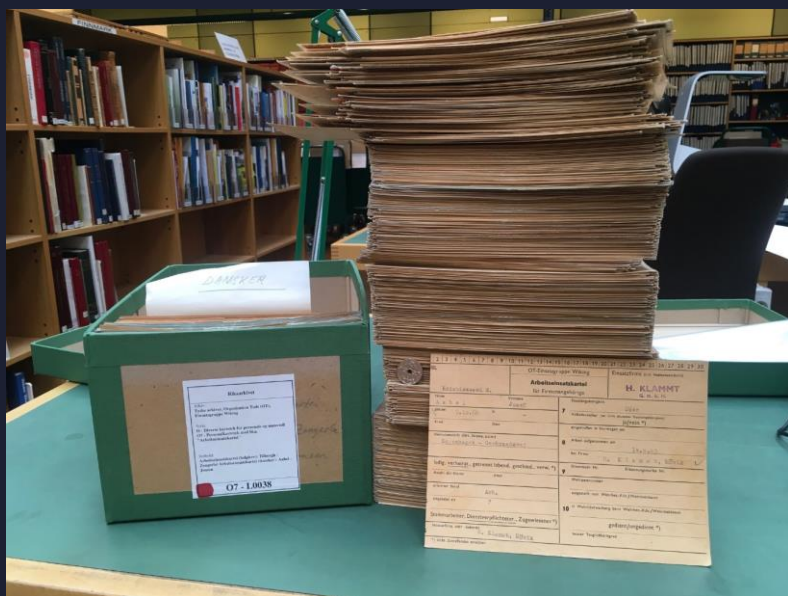
EINSATZ AUSLÄNDISCHER ARBEITER IM REICHSGEBIET

- 7,3 mil. innbyggere
- 640 000 tsjekkere utsatt for tvangsarbeidet under krigen

Antall utlandske arbeidere i Tyskland, 1941 (Nasjonalarkivet, Praha)

NORACI PROSJEKT:

Elin Romsloe (1920 Narvik) + Jaroslav (1922 Trenčín)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
OBL										OT-Einsatzgruppe Wiking										Einsatzfirma (mit Heimatanschrift)								
Narvik I										Arbeitseinsatzkartei für Firmenangehörige										Hermann Schaefer jun. Saarbruecken 3, Mainzer Str. 110.								
1 Name <u>Maly</u> Vorname <u>Jaroslav</u>										7 Staatsangehörigkeit <u>Tscheche</u>																		
2 geb.am <u>10. 3. 22.</u> in <u>Trencin</u>										7 Volksdeutscher (bei nicht deutscher Staatsangehörigkeit) <u>ja/nein *</u>																		
2 Kreis <u>Trencin</u> Staat <u>Slowakei</u>										eingetroffen in Norwegen am <u>4.12.42</u> 16.1.1943 (abger. 7.11.42)																		
3 Heimatanschrift (Ort, Strasse, u.s.w.) <u>Prag XII, Luxemburgstr. 30 /Prot.</u>										8 Arbeit aufgenommen am <u>16. 1. 1943</u> bei Firma <u>Hermann Schaefer jun.</u>																		
4 ledig, <u>verheirat.</u> , getrennt lebend, geschied., verw. *)										9 Dienstbuch Nr. <u>Karte</u> Erkennungsmarke Nr. <u>325 518</u>																		
4 Anzahl der Kinder <u>-</u> Alter <u>-</u>										Wehrpassnummer <u>-</u>																		
erlernter Beruf <u>Beamter</u>										ausgestellt vom Wehrbez.-Kdo./Wehrmeldeamt <u>-</u>																		
5 eingesetzt als <u>Hilfsarbeiter</u>										10 in Wehrüberwachung beim Wehrbez.-Kdo./Wehrmeldeamt <u>-</u>																		
Stammarbeiter, Dienstverpflichteter., <u>Zugewiesener</u> *)										gedient/ungedient *) <u>-</u>																		
6 Heimatfirma oder -behörde <u>Hermann Schaefer jun.</u>										letzter Tauglichkeitsgrad <u>-</u>																		

*) nicht Zutreffendes streichen

Person database

A B C D E F G H

A

[Adamec Leopold](#)

[Ail Karel](#)

[Anderle František](#)

[Andrle Karel](#)

[Andr Jaroslav](#)

[Antosch Johann](#)

[Arient Josef](#)

Jaroslav Kadlec

Datum narození:

1922

Místo narození:

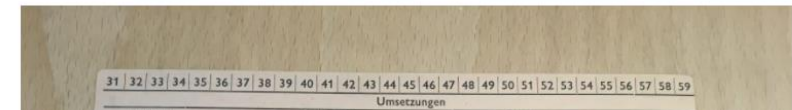
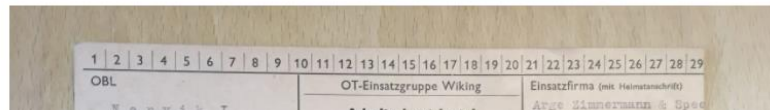
Kítěnov u Olešnice na Moravě

Oblast nasazení:

Narvik

Firma nasazení:

Arge Zimmermann & Speer

Brev til etterkommere – forespørsel om materiale fra tvangsarbeid i Norge

30/04/2021

I løpet av april 2021 sendte vi omtrent 180 brev til etterkommerne til de som ble utplassert i Norge. Vi spør dem om vi kunne se på familiegodsene og se på fotografier og materiale fra Norge, som mange fremdeles holder hjemme etter faren eller bestefaren.

Vi skriver til adressene vi fant i arkivene til de Midlertidige sekretariatene til Noráci i Havlíčkův Brod, og også til adressene som er registrert i dagbøkene og minnesmerkene. Det er klart for oss at mange av dem ikke lenger er gyldige, men vi tror at noen av etterkommerne fortsatt bor på samme adresse som faren eller bestefaren gjorde før. Vi fokuserer spesielt på aldersgruppen som bruker tradisjonelle kommunikasjonsformer.

Vi sendte ut femti brev i midten av april. Vi fikk svar fra tolv slektninger, mens

Fra Vysočina-regionen utover polarsirkelen til Engeløy

Benc-brødrene i Postřelmov i Šumperk-regionen har et flott fotoalbum med bilder fra Narvik og Engeløya, periodiske offisielle materiale og krigs suvenirer. Det [...]

[Les mer](#)

En tvangsarbeider fra Prostějov-regionen

I Určice i Prostějov-regionen viste Lošťáks familie oss bilder og offisielt materiale fra distribusjonen i Norge. Her tar vi med den biografiske [...]

[Les mer](#)

«Som barn trodde vi far var på ferie i Norge. Vi visste ingenting.»

Rostislav Holub fortalte ikke familien sin mye om Norge. Datteren, Milada S., fra Pivín i Prostějov-regionen minnes: «Som barn visste vi [...]

[Les mer](#)

«På nattbordet hadde pappa et norsk flagg som han ofte viste fram for oss. Fra barndommen av følte jeg tilhørighet til både Norge og Tsjekkia.»

Datter til Josef Lébl tvangssendt til Trondheim i 1942-1944

«I oppveksten hadde vi bare den ,norske‘ bestemoren, de andre besteforeldrene våre døde før vi ble født.

Hun var en utmerket og engasjerende historieforteller, og hun var veldig morsom. Selv om hun hadde lært seg perfekt tsjekkisk, kunne hun av og til snike inn et ord som var morsomt, noe som gjorde historiene hennes enda mer sjarmerende.»

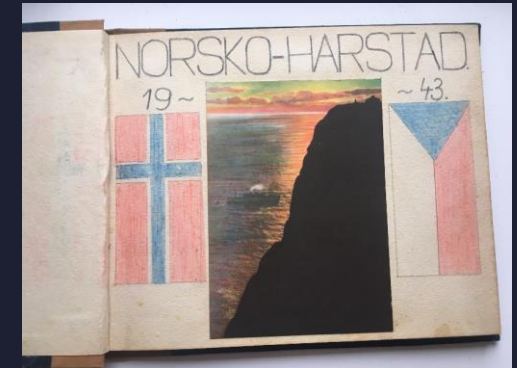
KILDER

- Arkivmateriale
fra tyske okkupasjonsmyndigheter og Todt-organisasjonen

Egodokumenter

- Privat korrespondanse, dagbøker, fotografier, erindringer fra etterkrigstidenForeningen

- Foreningsarkiv
Etterkrigsvennskapstreffene 1972-2005

HVA BRUKTE VI MATERIALE TIL:

POSLÁNI NA SEVER
ČAS NA NOBIS PRÁZE V NORVEGU
V LETOVISKÁCH HOTTENHOLM VÁLLEY

Jaroslav Kadlec
(*1922 - †2013)

Na světě se 6. srpna 1922 ve Věšticích 27 v polské kotlině, nedaleko hory Golczak, narodil a žil umělcem. Po ukončení střední školy studoval výtvarnou uměleckou školu v Praze. V letech 1941-1942 byl v koncentračním táboře v Głuché. Po válce pracoval jako architekt při obnově a rekonstrukci města v Brněně.

Na začátku jeho životní cesty stál rozhodnutí na uměleckou cestu. Studoval a učil se výtvarnímu umění v Letovisích u vlastního dědečka Jaroslava Kadce a v letech 1941-1942 v koncentračním táboře v Głuché. Po válce pracoval jako architekt při obnově a rekonstrukci města v Brněně. V letech 1941-1942 byl v koncentračním táboře v Głuché. Po válce pracoval jako architekt při obnově a rekonstrukci města v Brněně.

Na světě se 6. srpna 1922 ve Věšticích 27 v polské kotlině, nedaleko hory Golczak, narodil a žil umělcem. Po ukončení střední školy studoval výtvarnou uměleckou školu v Praze. V letech 1941-1942 byl v koncentračním táboře v Głuché. Po válce pracoval jako architekt při obnově a rekonstrukci města v Brněně.

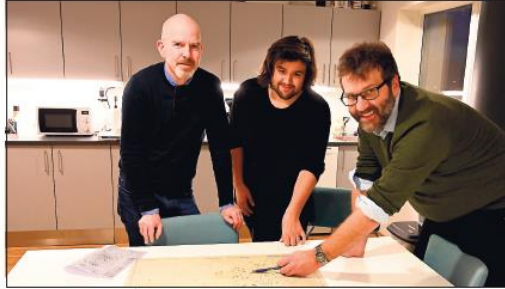
Na světě se 6. srpna 1922 ve Věšticích 27 v polské kotlině, nedaleko hory Golczak, narodil a žil umělcem. Po ukončení střední školy studoval výtvarnou uměleckou školu v Praze. V letech 1941-1942 byl v koncentračním táboře v Głuché. Po válce pracoval jako architekt při obnově a rekonstrukci města v Brněně.

Osobní vzpomínka vnučky:
„Dědeček na Norsko vzpomínal často a rád. Měly si vzpomínat na dětství u babičky a dědečka, jako první se mi vybaví, jak jsme oděšili s dědečkem na ložnici pod jehličkami a dědeček povídal o Norsku. Jako malá jsem to brala jako dobrodružnou pohádku. Tam někde máš svůj nájem o moderní dějiny, který vytvořili studium historie na vysoké škole.“
Miroslava Holáková (2020)

Bunkeren ved gamle Betania i Narvik skapte stor diskusjon i Facebook-gruppen «Narvik før og nå»:

Joda, dette bildet av bunkeren er ekte vare

SYNES DET ER MORSomt at det kan dukket opp «nye» ting, selv så lang tid etter 1945. - Det er gay at det dukker opp nye ting, og det er artig at folk er så engasjert. Det ble litt detektivarbeid, sier Ulf Erik Torgersen (fra venstre), Kristoffer Østnes og Eystein Markusson. FOTO: ANN-KRISTIN HANSEN

21. oktober dukket dette bildet opp på Facebook-gruppen «Narvik før og nå». Flere hevdet hardnakket at det aldri hadde vært en bunker der og at bildet måtte være manipulert. Nå viser det seg at de tok feil.

ANN-KRISTIN HANSEN
arnt@tironen.no

Bildet er tatt av tjejkleren Jaroslav Butchik, og er sendt over til forfatter John-Henrik Johansen fra Karlsuniversitetet i Praha. Johansen la bildet ut i Face-

book-gruppen «Narvik før og nå» for å finne flere opplysninger.

Flere som bodde i området under krigen kommenterte at de aldri har sett bunkeren, og noen hevdet bildet må være manipulert.

Også museumsleder ved Narvik krigsmuseum, Ulf Erik Torgersen, tvilte først på et bildet var ekte. Han hadde aldri sett bilde av en bunker i dette området før, og heller ikke sett den avtegnet på noen kart.

Men så ...

Nysgjerrigheten var vekket, og så dukket bildene opp også i innboksen til Narviksenteret. De har et samarbeidsprosjekt med

Univeritetet i Praha, og fikk tilsendt samme bilder som Johansen.

Arkivansvarlig Kristoffer Østnes bymte å grave i gamle kart og papirer, og fant bunkeren på et hemmeligstemplet kart laget av engelskemennene i 1944. Kartet var en del av IR15 sitt arkiv, og er stemplet strengt hemmelig.

Bunkeren finnes også på et flyfoto fra 1943.

Det betyr at den var der i 1943, konstaterte Torgersen.

To avisartikler fra Fremover, en fra 1946 og en fra 1948, omtaler bunkeren ved Betania. Artikkelen fra 1946 omtaler den kjørt på et likfølgende i Vasvikk.

Det var mulig å bruke den videre, så man måtte legge likt videre.

FREMOVER: Artikkelen forteller om en kollisjon med bunkeren ved Betania. Publisert 18. januar 1946. **FAKSIMILE**

I artikkelen står det blant annet: «Ved Betania arbeidet 8 mann med å bygd i betone restene av bunkeren. Avfallet ble tipset ved Taraldvikskaya, hvor det for øvrig ble gjort en del planeringsarbeid.»

- Flere som vokste opp i området hevder de ikke husker bunkeren. Burde man ikke huske noe sånt?

- Narvik var et bombet landskap og ting var hele tiden i ending. Så det er forståelig at man ikke husker, mener direktør Eystein Markusson på Narviksenteret.

Hemmelig kart

Kartet som viser bunkeren var altså strengt hemmelig, og ligger i arkivet til Narviksenteret.

- Hvor lenge var slike kart hemmelige?

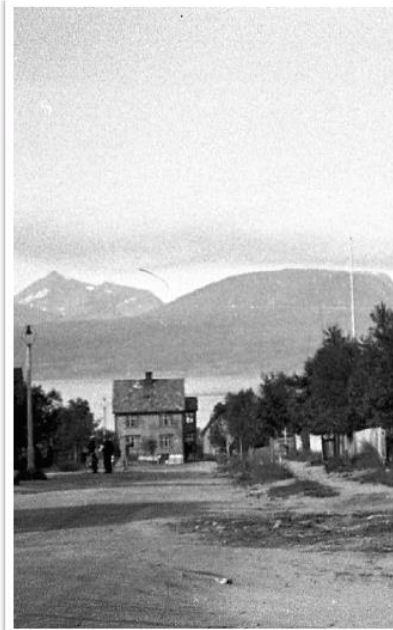
- Mange militære installasjoner ble gjenbrukt av det norske forsvaret etter krigen og mye var hemmeligstemplet lenge. Noe var nok hemmelig til regjeringen, men det ble lagt ned, sier Torgersen.

120 bilder

Narviksenteret har fått tilsendt 120 foto tatt av Jaroslav Butchik, de fleste av bildene er fra Narvik. Her er det bilder av folk på stranden, bading, fot-

KART: Detaljbilde fra kartet som viser bunkeren ved Betania.

ballkamper, fjellturer og generelle bilder fra Narvik og omegn. På ett av bildene er altså bunkeren ved Betania. Det er også et bilde av en bunker midt i Gata 1, akkurat der det i dag er rundkjøring.

- Det var flere bunkere i byen. De fleste ble bygd av tyskerne, forteller Ulf Erik Torgersen.

Han forteller at det var en bunker ved Frydenlundbrua bygd av nordmenn før krigen. Tyskerne bygde blant annet bunkere i det som i dag er Frydenlundryset, det var flere i

FLYFOTO: Dette flyfotoet fra 1943 viser også bunkeren, og beviser at den i alle fall var bygd i 1943.

løst opp «nye» ting, selv så langt etter 1945.

- Det er gay at det dukker opp nye ting, og det er artig at folk er så engasjert. Det ble litt detektivarbeid, sier de og ler.

De tror den store interessen skyldes at det er et spennende tema.

Tvangsarbeidere

-Det var 1.300 tjejkidske tvangsarbeidere i Norge under andre verdenskrig. Det var flere kategorier av tjejkidske tvangsarbeidere i Norge, og de ble

BUNKER: Bildet av denne bunkeren ved gamle Betania ved Rønningskanta i Narvik skapte stor diskusjon i Facebook-gruppen «Narvik før og nå». FOTO: JAROSLAV BUTCHIK

stort sett bedre behandlet enn de sovjetiske og jugoslaviske krigsfangene. De ble sendt hjem etter krigen i 1945.

Følge rapportene ble de sendt hjem 19. juli 1945. Han forteller at de fleste ble sendt hit i 1942-1943. Mange av dem ble sendt til Narvik.

Det var også flere enn 10.000 borgere fra Tsjekkoslovakia, særlig de av tysk herkomst eller fra Sicilia, som ble sendt til Norge som soldater i Wehrmacht. Flere tjejkidske sloss også i Norge på alliert side.

Hvilken status og posisjon Jaroslav Butchik hadde ved de

FLERE BUNKERE I BYEN: Det var flere bunkere plassert i Narvik under andre verdenskrig, slik som denne som ligger midt i Kongens gate. Den lå som bildet viser der rundkjøringen er i dag. FOTO: JAROSLAV BUTCHIK

Vellykket start på opprykkaksjonen.

85 mann fra den kommunistiske fagforening deltok i arbeidet.

Den store opprykkaksjonen, som Narvik kommunistiske fagforening er i organisering av, ble startet i går ettermiddag. Akksjonen er den første i sitt slag. Den ble startet i går ettermiddag, og det ble i går ettermiddag. Akksjonen er den første i sitt slag. Den ble startet i går ettermiddag, og det ble i går ettermiddag.

FREMOVER: Avisartikkel fra Fremover 22. juni 1948 forteller om fjerning av restene etter bunkeren. **FAKSIMILE**

ikke, men han har blitt fremstilt som en tvangsarbeider.

- Det var jo ikke så veldig vanlig å ha et kamera og tilgang på film på den tiden. Ved dere hvordan han fikk ta dette? - Nei, det var ikke noe om.

Skal lage utstilling Narviksenteret samarbeider med Karlsuniversitetet i Praha

og det tjejkidske vitenskapsskademiet. De ønsker å få den lite kjente historien om tjejkidske tjejkidske-norske forbindelser bedre kjent, og kartlegge historien.

Prosjektet skal danne et nettverk av eksperter og institusjoner i Tsjekkia og Norge som arbeider med andre verdenskrig. Egentlig skulle de hatt en fel-

les workshop i høst, men på grunn av koronapandemien gikk ikke det. De jobber fremdeles med å forsøke å få til en felles utstilling i 2021. Utstillingen skal først vises i Tsjekkia og så i Narvik.

Prosjektet mottar finansiering fra EØS-midlene i 2014-2020.

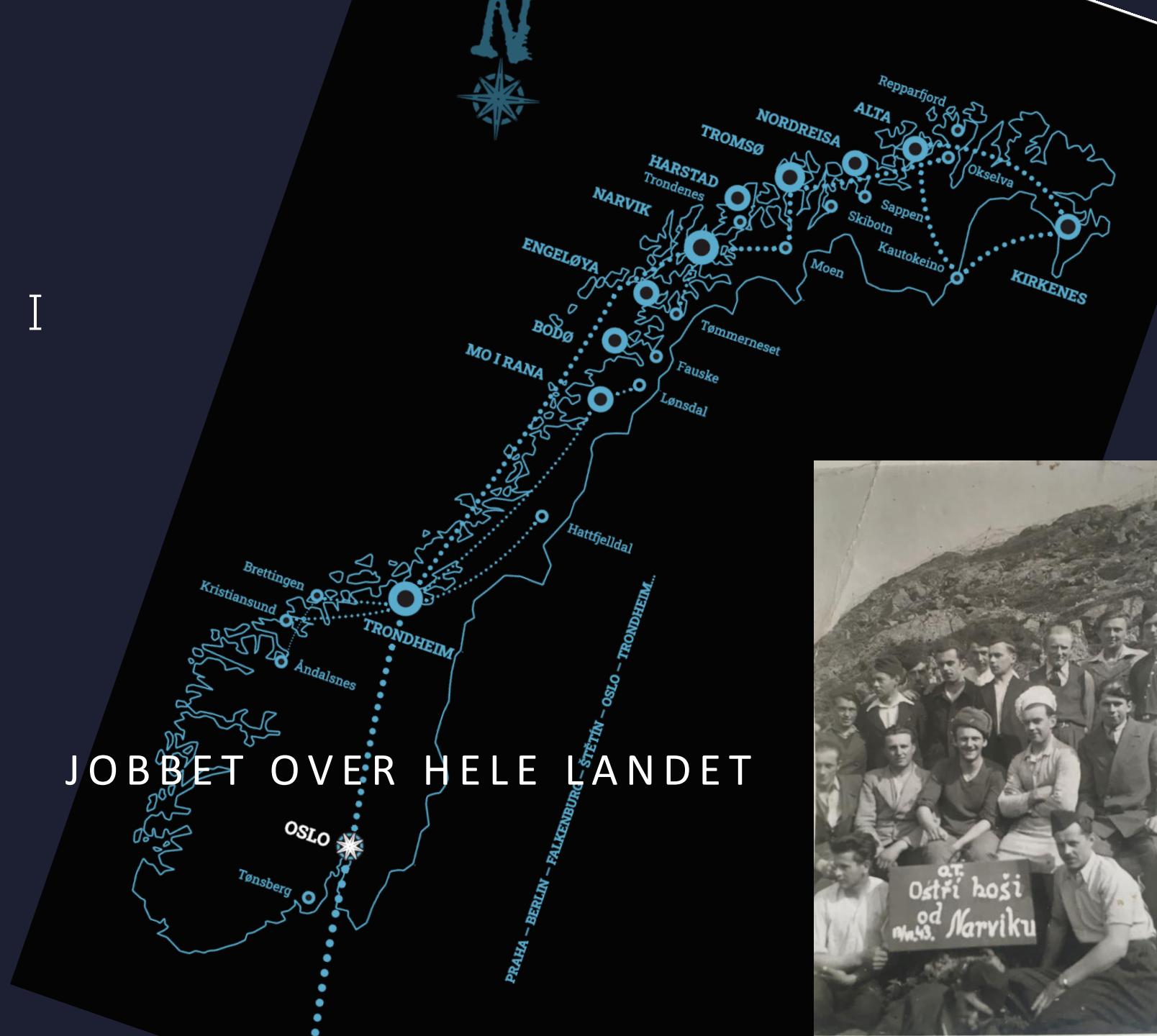

SENDT MOT NORD: *tyve historier* / **POSLÁNI NA SEVER:** 20 příběhů

TSJEKKISK TVANGSARBEIDET I NORGE

- 1.800
- Høsten 1942 - august 1945
- Oslo-Trondheim-Narvik-Kirkenes

JOBDET OVER HELE LANDET

JOB BET OVER HELE LANDET

Nesazení v nejsevernějším kraji Finnmark většinou pracovali v odlehlých oblastech. Zažili zde tvrdou arktickou zimu, nedostatečné zásobování i kruté pracovní podmínky. Mnozí se setkali s místními Sámy, původními obyvateli toho regionu. Snímky a pohlednice Samů se objevují v řadě pozůstalosti. / Pozůstalost Josefa Láčá, Černošice

HATTFJELLDAL

Hattfjelldal je malá osada v blízkosti švédských hranic, kde Němci budovali továrnu na dřevoplynové topivo pro pohon aut. Na výstavbě komplexu zde pracovalo dvanáct Čechů spolu se šedesáti nuceně nasazenými z Polska a Francie, a později i se sovětskými válečnými zajatci. — Zdeněk Opl se pokusil o útek do Švédska, který se mu ale v těžkém terénu nezdařil. Musel se proto vrátit. Němci se naštěstí o jeho jednodenním zmizení nedozvěděli. Z fyzicky náročné práce a z mrazů, které dosahovaly až -42°C , trpěl po zbytek života řadou zdravotních problémů.

Rozřazení českých dělníků do různých lokalit (podle příslušných stavebních okrsků Organizace Todt – Ltz. Oberbauleitung, OBL)

Mo i Rana	367	27%
Narvik	310	23%
Trondheim	274	20%
Alta	98	7%
Fauske	90	7%
Kirkenes	43	3%
Åndalsnes	38	3%
Narvik/Tromsø	30	2%
Kristiansand	10	1%
Oslo	10	1%
Tønsberg	10	1%
Moen	8	1%
Bergen	7	1%

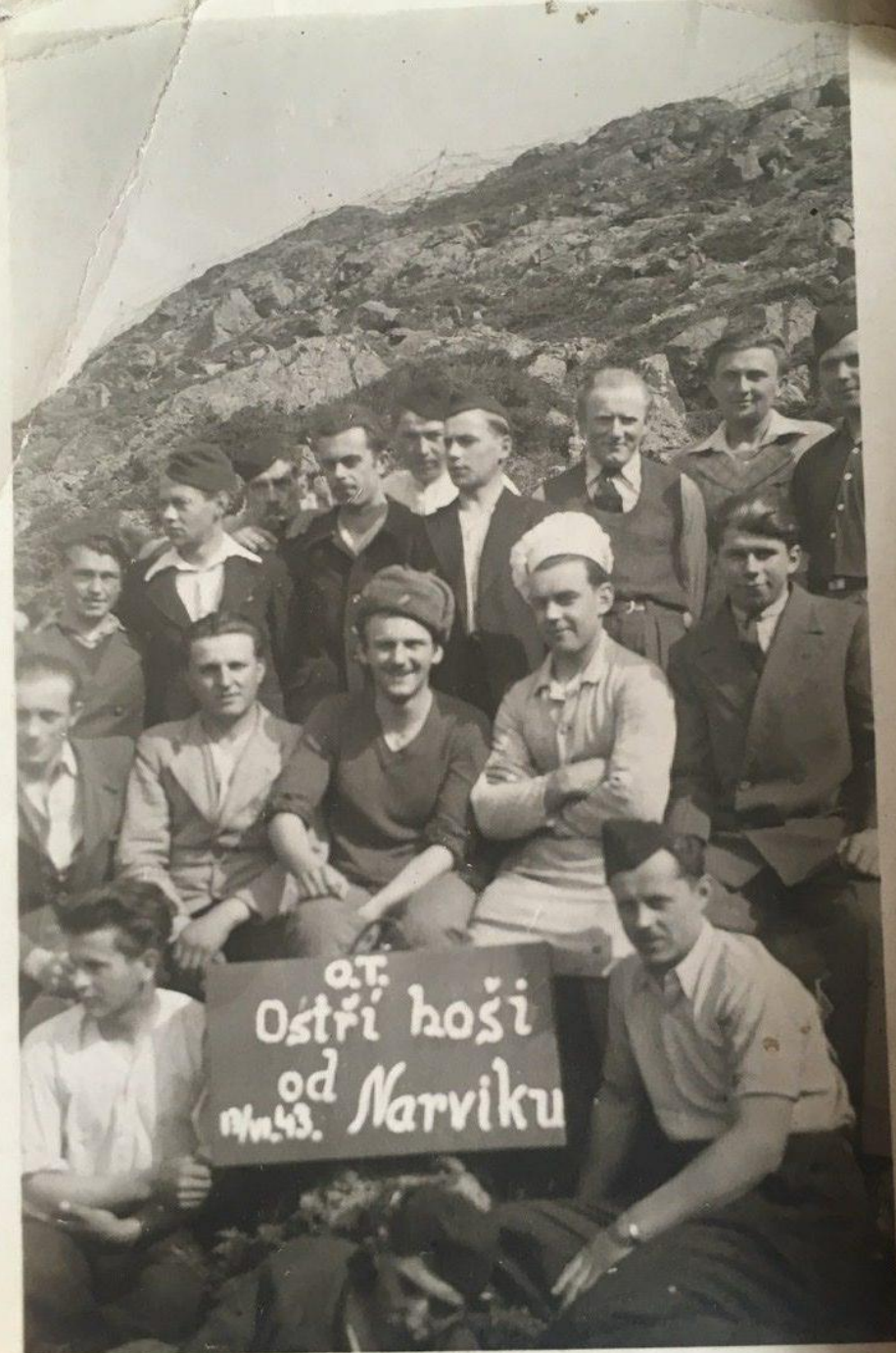
Tsjekkerne ble relativt godt behandlet

- „Det verste var det med mat. Lite fett, lite brød og kjøtt. Kjøkkensjefene ga oss ikke nok mat. Vi sendte mange klager, men fikk ingen svar.

- *(Zdeněk Opl, Minner, s. 8)*

Kunne bevege seg fritt

Plassert i Nazi rasehierarki

Hadde god kontakt med lokalbefolkningen

Tordis a fru Dypmyr

Mary, Kari,
Else, Soanbild

Nasē (amojē) přítelkyně v Trondheimu

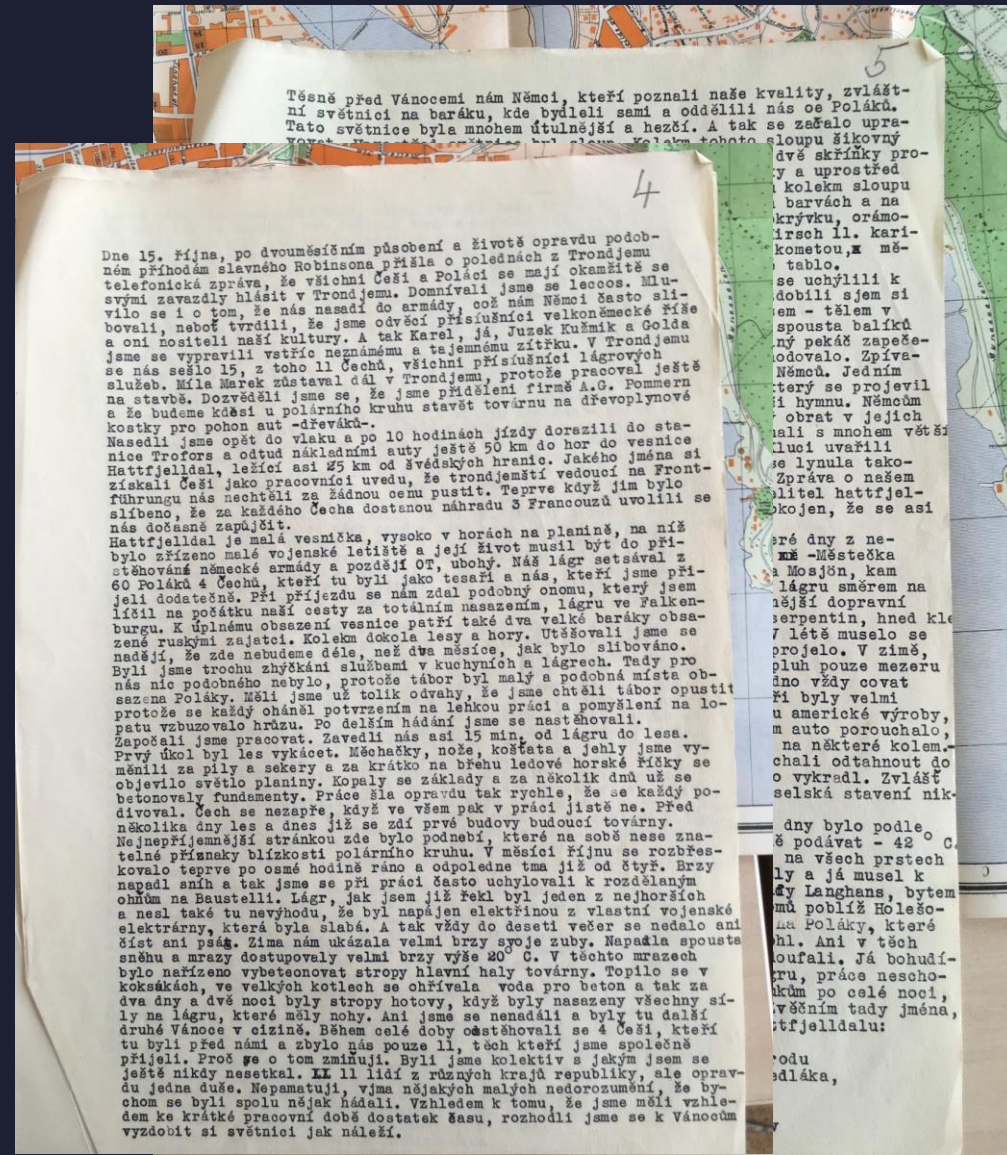

Alle vendte seg hjem

Czechs returning home, 26. 8. 1945, Oslo-Bremen
repatriation boat transport of 700 Czechs

Bevarte minner

Těsně před Vánocemi nám Němci, kteří poznali naše kvality, zvláště ní svatnici na baráku, kde bydleli sami a oddělili nás od Poláků. Tato svatnice byla mnohem útulnější a hezčí. A tak se začalo upravit.

4
Dne 15. října, po dvouměsíčním působení a životě opravdu podobném příhodám slavného Robinsona přišla o poledních z Trondjemu telefonická zpráva, že všichni Češi a Poláci se mají okamžitě se svými zavazadly hlásit v Trondjemu. Domnívali jsme se leccos. Mluvívalo se i o tom, že nás nasadí do armády, což nám Němci často říše bovali, neboť tvrdili, že jsme odvšci příslušníci velkoněmecké říše a oni nositeli naší kultury. A tak Karel, já, Juzek Kužmík a Golda jsme se vypravili vstříc neznámému a tajemnému zítřku. V Trondjemu se nás sešlo 15, z toho 11 Čechů, všichni příslušníci lágrových ještě sloužeb. Míla Marek zůstal dál v Trondjemu, protože pracoval ještě na stavbě. Dozvěděli jsme se, že jsme přiděleni firmě A.G. Pommeren a že budeme kděsi u polárního kruhu stavět továrnu na dřevoplynové kostky pro pohon aut - dřeváky.

Nasedli jsme opět do vlaku a po 10 hodinách jízdy dorazili do stanice Trofors a odtud nákladními auty ještě 50 km do hor do vesnice Hattfjelldal, ležící asi 25 km od švédských hranic. Jakého jména si získali Češi jako pracovníci uvedu, že trondjemští vedoucí na Frontführungu nás nechťeli za žádnou cenu pustit. Teprve když jim bylo slíbeno, že za každého Čecha dostanou náhradu 3 Francouzů uvolili se nás dočasně zapůjčit.

Hattfjelldal je malá vesnička, vysoko v horách na planině, na níž bylo zřízeno malé vojenské letiště a její život musil být do příštěnované německé armády a později OT, ubohý. Náš lágr setsával z 60 Poláků a Čechů, kteří tu byli jako tesaři a nás, kteří jsme přijeli dodatečně. Při příjezdu se nám zdal podobný ocomu, který jsem líčil na počátku naší cesty za totálním nasazením, lágru ve Falkenburgu. K úplnému obsazení vesnice patří také dva velké baráky obsazené ruskými zajatci. Kolem dokola lesy a hory. Utěšovali jsme se nadějí, že zde nebudeme déle, než dva měsíce, jak bylo slíbeno. Byli jsme trochu zhyčkáni službami v kuchyních a lágrech. Tady pro nás nic podobného nebylo, protože tábor byl malý a podobná místa obsazena Poláky. Měli jsme už tolik odvahy, že jsme chtěli tábor opustit protože se každý oháněl potvrzením na lehkou práci a pomýšlením na lopatu vzbuzovalo hrůzu. Po delším hádání jsme se nastěhovali. Započali jsme pracovat. Zavedli nás asi 15 min. od lágru do lesa. První úkol byl les vyčistit. Měcháčky, nože, kořata a jehly jsme vyměnili za pily a sekery a za krátko na břehu ledové horské říčky se objevilo světlo planiny. Kopaly se základy a za několik dnů už se betonovaly fundamenty. Práce šla opravdu tak rychle, že se každý podívoval. Čech se nezapře, když ve všem pak v práci jistě ne. Před několika dny les a dnes již se zdí první budovy budoucí továrny. Nejnepříjemnější stránkou zde bylo podnebí, které na sobě nese znaitelné příznaky blízkosti polárního kruhu. V měsíci říjnu se rozhrýzlo kovalu teprve po osmé hodině ráno a odpoledne tma již od čtyř. Brzy napadl sníh a tak jsme se při práci často uchýlovali k rozdělaným ohnům na baustelii. Lágr, jak jsem již řekl byl jeden z nejhorších a nesl také tu nevýhodu, že byl napájen elektřinou z vlastní vojenské elektrárny, která byla slabá. A tak vždy do deseti večer se nedalo ani žít ani psát. Zima nám ukázala velmi brzy svoje zuby. Napařila spousta sněhu a mrazy dostupovaly velmi brzy výše 20° C. V těchto mrazech bylo nařizováno vybetonovat stropy hlavní haly továrny. Topilo se v koksáckách, ve velkých kotlech se ohřívala voda pro beton a tak za dva dny a dvě noci byly stropy hotovy, když byly nasazeny všechny síly na lágru, které měly nohy. Ani jsme se nenadáli a byli tu další druhý Vánoce v cizině. Během celé doby ošetřovali se 4 Češi, kteří tu byli před námi a zbylo nás pouze 11, těch kteří jsme společně přišli. Proč se o tom zmíním. Byli jsme kolektiv s jakým jsem se ještě nikdy nesetkal. 11 lidí z různých krajů republiky, ale opravdu jedna duše. Nepamatuji, vjma nějakých malých nedorozumění, že bychom se byli spolu nějak hádali. Vzhledem k tomu, že jsme měli vzhledem ke krátké pracovní době dostatek času, rozhodli jsme se k Vánocům vyzdobit si svatnici jak náleží.

5
dvě skříňky pro
y a uprostřed
kolem sloupu
barvách a na
krývku, orámo-
irsch il. kari-
kometou, a mě-
tablo.
se uchýlili k
dobili jsem si
em - tělem v
spousta balíků
ný pekáč zapeče-
odávalo. Zpřiva-
Němci. Jedním
terý se projevil
í hymnu. Němcům
obrat v jejich
nali s mnohem větší
luci uvarili
se lynula tako-
Zpráva o našem
šitel Hattfjel-
skojen, že se asi

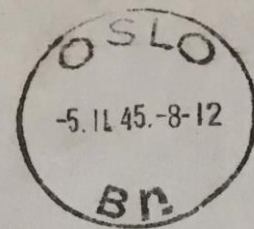
are dny z ne-
ně Městečka
a Mosjón, kam
lágru směrem na
nejší dopravní
serpentin, hned kle
7 lét muselo se
projelo. V zimě,
pluh pouze mezeru
dno vždy covat
ří byly velmi
u americké výroby,
m auto porouchalo,
na některé kolem-
chali odtahnout do
o vykradl. Zvláště
selská stavení nik-

dny bylo podle
ě podávat - 42 C.
na všech přstech
ly a já musel k
y Langhans, bytem
mu poblíž Holešo-
lá Poláky, které
hl. Ani v těch
oufali. Já bohudí-
ru, práce neschou-
kům po celé noci,
všichni tady jména,
Hattfjelldalu:

odu
sláka,

Ønskede å
bevare
kontakt med
norge i
etterkrigen

POSTGIRO
SPARER
TID OG PENGER

POST
SPARER
TID OG PENGER

BR.

TID OG P

Dr.

Vasék Honb.

Jeg tror aldri jeg kan bli glad i nogen
annern. De andre pikene ser til mig,
du er dum, tror du kan se bro der
nede. Ja, ser jeg, det vet jeg at kan se
sk, er det ikke fryktelig at vi skal være
så langt ifra hverandre. Når jeg sitter
her alene og tenker på dem tidens vi
var sammen, lenger jeg så etter a

Organiserte vennskapstreffene

1965-2005

Minne hos den 2. generasjon

Sønnene til Zdeněk Opl, tvangssendt til Trondheim, Brettingen og Hattfjelldal.

«Pappa fortalte oss aldri om oppholdet i Norge. Tilsynelatende ønsket han ikke å ødelegge barndommen vår med minner om krigens hendelser og sine egne erfaringer fra tvangsarbeidet. Ingen av foreldrene hadde det lett i sin ungdom, så de prøvde å beskytte oss mot alt det 'onde'.»

Rostislav Holub / Tvangssendt til Narvik og Trondenes

Datter Milada:

«Som barn visste vi at pappa hadde vært i Norge. Vi skrøt til og med av det.

Vi trodde at han hadde vært der på ferie.

Det var først etter at han hadde fått hjerneslag at han innimellom ropte og skrek. Han ropte faktisk 'Ikke heng ham'. Han hadde opplevd noe med russerne der. Minnene kom stadig tilbake. Noen ganger sprang han ut av sengen, gråt og ropte 'Jeg vil hjem'.»

Konklusjon:

forskning.no

Kultur Helse Miljø Samfunn Teknologi Naturvitener Podcast Nyhetsbrev

DENNE ARTIKKELEN ER PRODUSERT OG FINANSIERT AV NARVIKSENTERET - [LES MER](#)

Forskningsprosjektet har samlet inn store mengder privat materiale etter de tsjekkiske tvangsarbeiderne. Deres forhold til Norge var sterkt i alle årene etter andre verdenskrig. (Foto: Karlsuniversitetet)

Over 1.300 tsjekkiske tvangsarbeidere var i Norge under den tyske okkupasjonen. Nå kan deres historie bli fortalt

Et unikt forskersamarbeid åpner nå et nytt kapittel i norsk krigshistorie

Gaute Lund Rønnebu

Narviksenteret

HVORFOR BLE HISTORIEN NESTEN GLEMT?

- Tvangsarbeidet passa ikke i den nasjonale krigsfortellingen
- uklar status: ofrer – tyske hjelpere

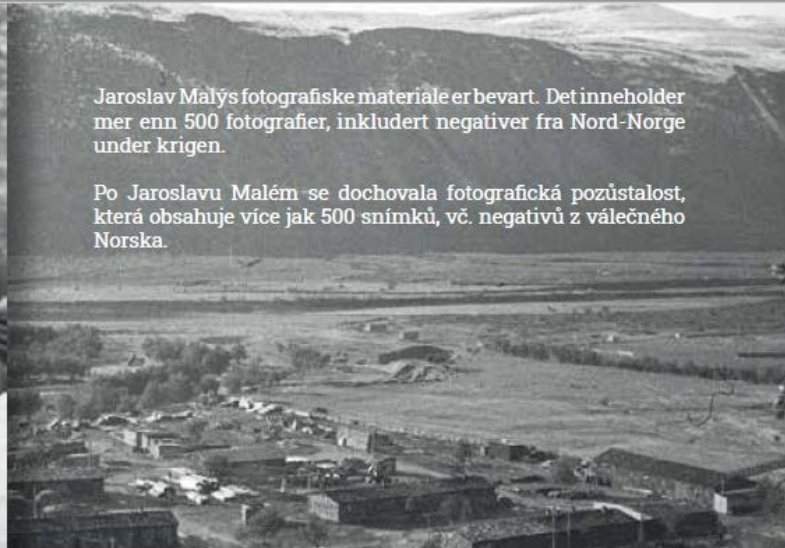
De tok seg historien med seg hjem

- Kommunistene ønskede ikke gode kontakter med den ,vestilige' Norge

HVORFOR ER FORSKNINGEN REVELEVANT?

- viser hvordan minnene om tvangsarbeidet i Norge ble skapt og forvaltet i etterkrigstidens Tsjekkoslovakia og i Norge
- utviklet et nytt transnasjonalt perspektiv på andre verdenskrig og dens minnehistorie
- samarbeid med Noráci-mennenes familier gir tilgang til unikt materiale

Jaroslav Malýs fotografiske materiale er bevart. Det inneholder mer enn 500 fotografier, inkludert negativer fra Nord-Norge under krigen.

Po Jaroslavu Malém se dochovala fotografická pozůstalost, která obsahuje více jak 500 snímků, vč. negativů z válečného Norska.

SENDT MOT NORD: *tyve historier* / **POSLÁNI NA SEVER:** 20 příběhů

TRONDHJEMSKES SAMLINGER

MAGNE B. RABBen, ANDREAS R.D. SANDERS, MARIA A. SÆTHER (RED.)

MIDTNORSKE HISTORIER

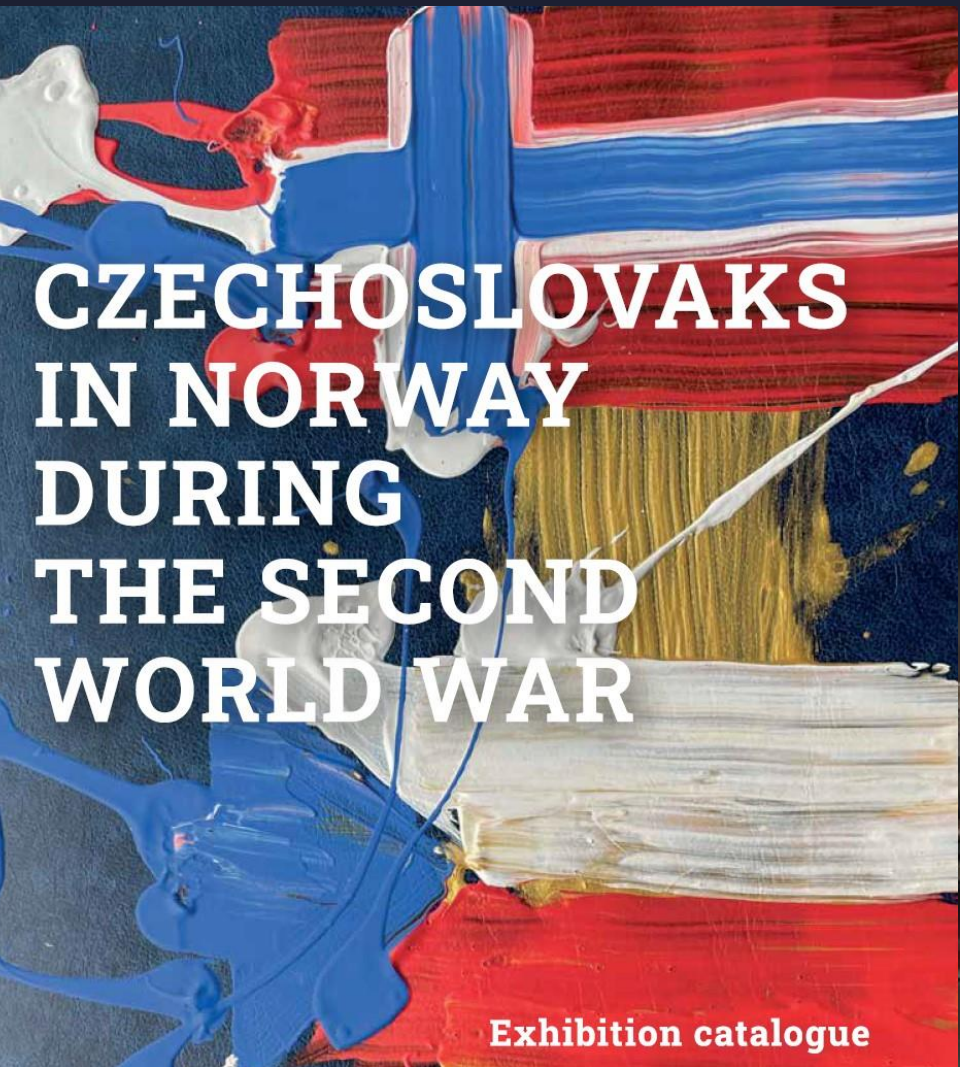
FAGFELLEVDERT SPESIALUTGAVE

POSLÁNI NA SEVER

ČEŠI NA NUCENÉ PRÁCI
V NORSKU

VENDULA V. HINGAROVÁ – ZDENKO MARŠÁLEK

CZECHOSLOVAKS IN NORWAY DURING THE SECOND WORLD WAR

Exhibition catalogue

Utstilling:
Ruskammeret i Trondheim
til August 2023

WWW.NORACI.CZ

Hvem er Noráci?

Noráci kalte de seg, de tsjekkiske mennene som ble tvangssendt til Norge for å arbeide under andre verdenskrig. Det var 1300 av dem. Tyskerne sendte de fleste til Trondheim og enda lenger mot nord, særlig til Narvik-området, hvor tsjekkerne måtte være med på å bygge festningsanlegg, veier og jernbaner for Organisation Todt.

TSJEKKOSLOVAKER I NORGE UNDER ANDRE VERDENSKRIG

- 1) jødiske flyktninger
- 2) sivile tvangsarbeidere
- 3) soldater Wehrmacht-soldater og OT-tjeneste
- 4) soldater i allierte arméers tjeneste.
- Totalt: >14.000

